

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2589/2022
17.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Живановић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД из Београда и „Инфраструктура железнице Србије“ АД из Београда, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3545/21 од 25.02.2022. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 3545/21 од 29.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 17.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиље и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3545/21 од 25.02.2022. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 3545/21 од 29.04.2022. године, у другом, трећем и четвртм ставу изреке, тако што **СЕ ОДБИЈАЈУ** као неосноване жалбе тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 2580/20 од 27.05.2021. године у првом, другом, трећем, четвртм и седмом ставу изреке.

У преосталом делу ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3545/21 од 25.02.2022. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени да на име трошкова поступка по ревизији исплате тужиоцу укупан износ од 184.540,33 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2580/20 од 27.05.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени „Железнице Србије“ АД Београд да на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости сваког износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД да на име трошкова за исхрану у току рада за период од

01.09.2015. године до 31.12.2017. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени Железнице Србије“ АД Београд да на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД да на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2015. године до 31.12.2017. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД обавезе да, солидарно са туженим Железнице Србије“ АД Београд, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД да, солидарно са туженим Железнице Србије“ АД Београд, на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године исплати тужилји новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од доспелости до исплате. Ставом седмим изреке, обавезани су тужени да солидарно накнаде тужилји трошкове парничног поступка у износу од 150.920,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3545/21 од 25.02.2022. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 3545/21 од 29.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилје и потврђена првостепена у петом и шестом ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у првом и трећем ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилја тражила да се обавезе тужени Железнице Србије“ АД Београд на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године у појединачно опредељеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом трећим изреке преиначена је првостепена пресуда у другом и четвртном ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужилје којим је тражила да се тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД обавезе на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2015. године до 31.12.2017. године у појединачно опредељеним месечним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о парничним трошковима садржано у седмом ставу изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужилје за накнаду парничних трошкова у износу од 150.920,00 динара са законском затезном каматом и обавезана тужилја да туженом „Железнице Србије“ АД на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 2.950,00 динара. Ставом петим изреке одбијен је захтев тужилје за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној по одредби чл. 404. Закона о парничном поступку.

Пошто је другостепени суд преиначио првостепену пресуду, то је ревизија дозвољена на основу чл. 403. ст. 2. тач. 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18) – у даљем тексту: ЗПП, па је одлучивање о посебној ревизији сувишно.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП- а, у вези члана 403. став 2. тачка 2., па је нашао да је ревизија основана.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. и чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужилца ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је до 01.09.2015. године била у радном односу код туженог Железнице Србије“ АД. Колективним уговором тог туженог из марта 2015. године предвиђено је да су накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржане у вредности радног часа за обрачун и исплату зараде. У обрачунским листама тужилца зараде нису посебно исказивани износи ових накнада, нити су у означеном колективном уговору утврђени параметри на основу којих је могуће ове накнаде издвојити из износа зараде по основу обављеног рада и времена проведеног на раду. По анексу уговора о раду од 28.08.2015. године тужилца је од означеног дана наставила да ради код туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД, основаног Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године као друштво стицалац дела имовине туженог Железнице Србије“ АД Београд утврђеног деобним билансом као саставним делом плана статусне промене тог привредног друштва, издвајање уз оснивање нових акционарских друштава. Тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд уписан је у регистар привредних субјеката решењем Агенције за привредне регистре од 10.08.2015. године. Планом статусне промене туженог Железнице Србије“ АД предвиђено је да ће се опис преузетих обавеза привредних друштава насталих статусном променом уредити посебним уговором. Сви учесници статусне промене потписали су протокол о усвајању информације о спроведеном поступку статусне промене туженог Железнице Србије“ АД од 24.06.2016. године којим је прихваћено почетно стање у пословним књигама учесника на дан 10.08.2015. године. По означеном протоколу, тужене Железнице Србије“ АД преузеле су обавезе резервисане за судске спорове, односно спорове који су у току.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 104. став 1, 105. став 1. и 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду обавезао тужене на исплату спорних потраживања насталих у периоду када је тужилца била у радном односу код њих. По становишту тог суда, означеним законским одредбама тужилца је признато право на тражене накнаде које у општем акту - колективном

уговору из марта 2015. године нису конкретизоване одређивањем параметара на основу којих се њихова висина може издвојити из вредности радног часа, нити су исте посебно исказиване у обрачунским листама тужиљине зараде. Због тога је и обавеза тужене на њихову исплату у висини утврђеној вештачењем, коришћењем критеријума из последњег колективног уговора по којем је тужени ове накнаде обрачунавао и исплаћивао запосленима. Тужбени захтев којим је тражено да се тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД (у даљем тексту: друштво стицалац) обавезе на солидарну исплату утужених потраживања насталих пре статусне промене туженог Железнице Србије“ АД (у даљем тексту: друштво преносилац) и његовог оснивања суд је одбио са образложењем да је у складу са Протоколом од 24.06.2016. године обавеза исплате ових накнада само обавеза друштва преносиоца.

Другостепени суд је, прихватајући разлоге нижестепених судова, одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду у делу којим је одбијен тужбени захтев, а усвојио је жалбе тужених и преиначио побијану пресуду у делу којим је тужиљин захтев усвојен. По становишту тог суда, сагласно члану 118. став 1. Закона о раду тужиља накнаду спорних трошкова остварује у складу са општим актом, уговором о раду, односно као део основне зараде јер је колективним уговором друштва преносиоца било предвиђено да су оне урачунате у вредност радног часа, при чему су без значаја околности да се не може утврдити обим у којем ове накнаде учествују у обрачунској вредности радног часа и да њихова висина није посебно исказивана у обрачунским листама тужиоцеве зараде.

По становишту ревизијског суда, основано се ревизијом тужиље указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је одлучио да преиначи првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05) које се примењују од 01.01.2006. године, поред осталог, предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ти трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором друштва преносиоца од 24.03.2015. године који је наставило да примењује и друштво стицалац предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност $\frac{1}{12}$ регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени нису доставили одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на исплату ових накнада. Не може се прихватити став да су запосленима, па и тужиљи, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с`обзиром

да се тужени нису изјаснили о њиховој висини нити су спорне накнаде номинално исказали у платној листи тужиље, како је то предвиђено Законом о раду.

Следствено изложеном, могло би се закључити да су тужени у погледу исплате наведених накнада законске одредбе примењивали на штету тужиље. Пошто колективни уговор који се примењивао у спорном периоду не садржи конкретну регулативу која утврђује висину тражених накнада, тужиља може потраживати њихову исплату у нето износа према параметрима из ранијег колективног уговора. У овом случају тужиља је то и учинила тако што је тужбени захтев поставила у висини износа накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, утврђених налазом и мишљењем вештака, применом тих параметара и такав тужбени захтев је основан.

Међутим, нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права у погледу одлуке о непостојању солидарне обавезе туженог - друштва стицаоца у односу на новчано потраживање настало пре његовог оснивања.

Тужено друштво стицалац основано је Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године („Службени гласник Републике Србије“ број 60/15) у поступку спровођења статусне промене туженог Железнице Србије“ АД. Реч је о статусној промени из члана 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) у којој се једно друштво (друштво преносилац) дели тако што преноси део своје имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава (друштва стицаоци), а по спроведеној статусној промени само наставља да постоји. У случају такве статусне промене, за пренос обавеза на друштво стицаоца релевантан је искључиво уговор о статусној промени, односно план поделе. На друштво стицаоца прелазе само оне обавезе друштва преносиоца за које је одређено наведеним актима. Поред тога, одредбом члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима прописано је да друштво стицалац солидарно одговара са друштвом преносиоцем за обавезе које су по наведеним статусним документима остале на страни друштва преносиоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузео, осим ако је са одређеним повериоцима другачије уговорено.

У конкретном случају, означена статусна промена друштва преносиоца спроведена је по поступку прописаном Законом о привредним друштвима. Решењем Владе Републике Србије од 02.07.2015. године дата је сагласност тог привредног друштва од 11.05.2015. године којом је одобрен нацрт плана поделе који је 31.03.2015. године усвојио одбор директора тог привредног друштва (објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре, у складу са чланом 495. став 1. Закона о привредним друштвима). Планом поделе, као саставним делом Одлуке о статусној промени од 11.05.2015. године, означене су номиналне вредности имовине и обавеза које се статусном променом преносе на друштва стицаоце, и то су једнаке вредности. План не садржи опис преузетих обавеза ни начни на који ће се њихов пренос и реализација извршити, већ само констатацију да се на тужено друштво стицаоца преносе обавезе које се односе на имовину и обављање делатности железничког превоза путника, без јасног одређења да ли у те обавезе спадају и новчана потраживања запослених које је тај тужени преузео од друштва преносиоца. У плану је

предвиђено да ће о томе бити закључен посебан уговор, али не и форма у којој ће се такав уговор закључити.

Између друштва преносиоца и друштва стицалаца између осталог и туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД, закључен је 24.06.2016. године Протокол којим су његови потписници прихватили Информацију о спроведеном поступку статусне промене друштва преносиоца и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава. Означеним протоколом су у биланс туженог друштва преносиоца, поред осталог, пренета „резервисања“ за судске спорове, односно спорове који су у току. Наведени Протокол, по оцени ревизијског суда, има значај уговора предвиђеног у одељку V плана поделе туженог друштва преносиоца, тако да је спорно новчано потраживање настало пре његове статусне промене остало обавеза тог туженог, а солидарна обавеза туженог друштва стицалоца не постоји у смислу члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима јер нема разлике у вредности имовине која му је пренета и обавеза које је преузео.

Околност да је тужено друштво стицалац преузело тужиљу и са њом закључило анекс уговора о раду не значи да је на тај начин преузело и све обавезе тужиљиног ранијег послодавца - друштва преносиоца по основу радног односа насталог пре статусне промене. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе да се тужиља задржи у радном односу, у складу са члановима 147-151 Закона о раду. Међутим, тим законским одредбама није изричито прописано да се на тај начин преузимају и обавезе послодавца претходника према запосленом из њиховог радног односа.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом, а на основу члана 414. став 1. истог закона као у другом ставу изреке.

Тужиља је успела у поступку по ревизији, па му на основу чл. 153. и 154. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су јој досуђени у укупном износу од 184.540,33 динара и то: на име трошкова за састав ревизије од стране адвоката износ од 18.000,00 динара, као и на име таксе на ревизију износ од 69.040,33 динара и на име таксе на одлуку по ревизији износ од 97.500,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећим изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић